

Дівчата з дитинства готували їх десятками як придане чи весільні подарунки. Підперезана рушником молода йшла кликати на весілля. Рушниками перев'язували весільних гостей. Під час вінчання молодим зав'язували рушником руки на згоду в подружньому житті. Молодята ставали на рушник на знак єдиної загальної дороги. Кульмінацією весілля було «стати на рушнику».

Існували також і подарункові рушники. Їх використовували в знак побажання щасливої дороги та найшвидшого повернення.

Поряд із обрядовим призначенням рушники широко використовувались у побуті. Відповідно до функціонального призначення рушники мали назви «стирок» (для посуду), «утиральник» для рук і обличчя.

Рушники – це відбиття культурної пам'яті народу, в їх візерунках збереглися прадавні магичні знаки, які знайшли подальше своєрідне переосмислення й оновлення.

Навіть на сьогоднішній день рушники не втратили свою актуальність, своє символічне значення. Адже люди знають і пам'ятають історію своїх предків, і надають їй великого значення. Це наша гордість, наша спадщина. Тому сьогодні немає жодного весілля, сватання, жодних хрестин без рушника.

Отож, рушниковий символ супроводжував людину від народження і до кінця життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зельська І. Українська вишивка/І. Зельська - Вінниця. Торонто.-1981.-С.78.
2. Гільовська А. Художня вишивка в українському побуті//Все для вчителя.-2013.-№1.-7-10.
3. Матюха О. Українські народні традиції//Трудова підготовка в закладах освіти. – 2007. – №1. – 39-40 с.
4. Яременко Г. Мистецтво вишивання – різновид народної творчості/Г. Яременко//Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. – №3. – С. 22–24.

Мавдюк В.

Науковий керівник – доц. Сорока Т. П.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ НАВЧАННЯ В 10 – 11 КЛАСАХ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «МЕТАЛООБРОБКА»

Характерною тенденцією розвитку нинішньої загальноосвітньої школи є відмова від уніфікованості загальноосвітніх навчальних закладів, їх одноманітності. Відходять у минуле часи, коли тисячі українських шкіл відрізнялися одна від одної хіба що назвою – так стандартизовані були навчальний зміст, форми і методи роботи, система оцінювання навчальних досягнень школярів тощо. Єдиний, а точніше один, підхід, одні засоби, один орієнтир (середній учень), один результат – за окремими винятками формування не індивідуальності, а масова підготовка «засобів» задоволення потреб виробництва і суспільних інституцій.

Модернізація української школи відбувається досить стрімко і непросто, але разом з тим планомірно. Адже доводиться відмовлятися від усталених стереотипів, виробляти нові принципи шкільної освіти, формувати нові її зміст і методи.

У 2010 році у системі шкільної освіти відбулось важливе перетворення: у старшій школі введено профільне навчання, яке формується під знаком гуманітаризації, пріоритету і свободи особистості. Це створило сприятливі умови для врахування індивідуальних особливостей, задоволення інтересів і потреб учнів, для формування у школярів орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності. Профільна школа найповніше реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, що значно розширює можливості учня у виборі власної освітньої траєкторії [5].

Проблемі профільного навчання присвячено чимало наукових праць провідних науковців, зокрема А. Терещука, О. Коберник, Д. Тхоржевського, Ю. Туранова, В. Понятишина та ін.

Поряд з тим доцільним залишається окреслення особливостей реалізації окремих профілів навчання в сучасній школі.

Метою написання статті є розкриття особливостей реалізації технологічного профілю навчання в 10 – 11 класах за спеціалізацією «Металообробка».

Профільне навчання – вид диференційованого навчання старшокласників відповідно до їхніх освітніх потреб, зумовлених орієнтацією на майбутню професію [6].

Профіль навчання – це спосіб організації диференційованого навчання, який передбачає поглиблене і професійно зорієнтоване вивчення циклу споріднених предметів.

Профіль навчання визначається з урахуванням освітніх потреб замовників освіти; кадрових, матеріально-технічних, інформаційних ресурсів школи; соціокультурної і виробничої інфраструктури району; регіону; перспектив здобуття подальшої освіти і життєвих планів учнівської молоді.

Профільне навчання у старшій школі здійснюється за п'ятьма напрямками, які у свою чергу діляться на навчальні профілі [5; 6]:

- Суспільно-гуманітарним (навчальні профілі: правовий, історико-правовий, економічний, філософський, педагогічний тощо);
- Філологічним (навчальні профілі: українська чи іноземна філологія);
- Природничо-математичним (навчальні профілі: математичний, фізико-математичний, хіміко-біологічний, хіміко-фізичний, біолого-географічний, еколого-географічний, медичний тощо);
- Технологічним (навчальні профілі: інформатика, виробничі технології, проектування і конструювання, менеджмент, побутове обслуговування, комп'ютерні технології, агротехнологічний та інші);
- Художньо-естетичним (навчальні профілі: хореографічний, музичний, образотворчий, театральний, мистецтвознавство та інші);
- Спортивним (навчальні профілі: гімнастика, плавання, легка атлетика, туризм, спортивні ігри тощо).

Суспільно-гуманітарний напрям – передбачає вибір учнями освітнього маршруту, який дозволив би оволодіти функціональними засобами впливу на предмет діяльності – людину, групу, колектив, суспільство, тобто оволодіння знаннями предмета праці (людина, група, колектив), уміннями застосувати функціональні засоби впливу на предмет праці (жести, фрази, інтонація, міміка тощо), уміннями самоаналізу своєї відповідності вимогам означеного профілю: рівень сформованості особистих моральних якостей, потреби в спілкуванні, потреби в подоланні тривожності, нейротизму.

Філологічний напрям – зорієнтований на поглиблення лінгвістичної компетенції учнів, формування в них наукового світогляду, проникнення в сутність лінгвальної дійсності, що функціонує у двох іпостасях – мові й мовленні.

Природничо-математичний напрям – передбачає вибір учнями такого освітнього маршруту, який дозволяє оволодіти відповідними засобами впливу на предмет своєї праці – знак: тести, цифри, формули, схеми, креслення, графіки, карти та інші умовні позначки.

Художньо-естетичний напрям – передбачає вибір учнями такого освітнього маршруту, який дозволив би успішно оволодіти засобами впливу на предмет діяльності – художні образи, їх частини, властивості (твори музичні, літературні, образотворчі).

Спортивний напрям – орієнтує організацію навчального процесу на ознайомлення учнів старших класів з основними формами професійної діяльності фахівців фізичного виховання (вчителя фізичної культури, тренера), оволодіння ними первинними засобами і формами педагогічної діяльності, а також на підвищення майстерності в обраному виді оздоровчо-корегувальної та спортивної діяльності.

Технологічний напрям – навчання передбачає вибір учнями такого освітнього маршруту, який дозволив би успішно оволодіти засобами впливу на предмет діяльності – техніку: різноманітні матеріали, деталі машин, апарати або технічні, механічні автоматичні, енергетичні процеси.

Зосередимо увагу на технологічному напрямі профільного навчання і дамо його коротку характеристику.

Технологічний напрям (навчальні профілі: інформатика, виробничі технології, проектування і конструювання, менеджмент, побутове обслуговування, комп'ютерні технології, агротехнологічний).

Профіль «Металообробка» має на меті формування в учнів загальнонавчальних, загальнонавчальних і спеціальних знань, умінь і навичок діяльності у галузях металообробки та набуття старшокласниками навичок самостійної проектно-технологічної і практичної

діяльності, розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей, прагнення до саморозвитку та самоосвіти і підведення випускників до свідомого особистісно-зорієнтованого вибору однієї або кількох професій металообробного виробництва [2].

У межах профілю можлива як допрофесійна, так і професійна підготовка старшокласників. При цьому професійна підготовка проводиться згідно з ліцензійними вимогами до зазначеного напрямку навчальної діяльності. Випускникам, які успішно закінчили повний курс навчання з професійної підготовки, надається право складати державні іспити на присвоєння кваліфікації з видачею документа про професійну освіту єдиного державного зразка України.

Можна виділити такі форми реалізації навчання за профілем «Металообробка» [2]:

Профільні класи в загальноосвітніх навчальних закладах передбачають профільну підготовку учнів у класах певного напрямку спеціалізації. Такі класи створюються в школах з 3-ма і більше паралельними класами, що робить можливим поглиблення і розширення вибраного профілю в межах часу.

Міжкласні профільні групи у багатопрофільних загальноосвітніх навчальних закладах забезпечують профільну підготовку груп учнів, сформованих на базі декількох класів. Маючи у своєму складі 2–3 паралельні класи, школа створює для профільного навчання динамічні профільні групи. Для невеликих шкіл, що мають по одному класу-комплекту (відсутні паралельні класи) профільне навчання може здійснюватися в тимчасових змішаних різновікових групах, що складаються з учнів 10–11 класів [3].

Індивідуальне профільне навчання здійснюється за індивідуальними навчальними планами і програмами з метою задоволення індивідуальних запитів обдарованих учнів.

Якщо в районі знаходяться невеликі школи з малою наповнюваністю класів, відсутністю паралельних класів, то школа може забезпечувати лише базову освіту, а профільне навчання здійснюється ззовні, за межами школи в освітньому окрузі району, який може функціонувати на основі міжшкільного навчально-виробничого комбінату (МНВК), ПТУ або на базі однієї з опорних шкіл району, як ресурсного центру [3].

Під час навчання за обраним профілем в умовах МНВК учень обов'язково ознайомлюється не просто з поглибленими варіантами навчальних предметів, а з майбутніми професіями, до яких відкривається шлях після закінчення школи. Наступною потенційною моделлю впровадження профільного навчання старшокласників може стати використання матеріально-технічних і кадрових можливостей професійно-технічної освіти. Разом з тим практична реалізація цієї моделі навряд чи сьогодні спрацюватиме внаслідок неузгодженості нормативно-правової бази, яка регулює діяльність старшої профільної школи і професійно-технічної освіти [3].

Упровадження нових форм організації технологічної освіти в умовах профільного навчання старшокласників створюватиме сприятливі можливості для врахування індивідуальних особливостей, інтересів і потреб учнів, для формування у школярів орієнтації на певний вид майбутньої професійної діяльності. Оновлена організація технологічної освіти в умовах профільної школи значно розширює можливості учня у виборі власної освітньої траєкторії, найповніше реалізуючи принцип особистісно-орієнтованого навчання.

Створення освітніх округів сприятиме підвищенню освіти загалом і зможе задовольнити європейські вимоги до професійно-технічної і вищої освіти стосовно об'єднання сучасних часто малокомплектних, вузькопрофільних, без достатніх наукових і педагогічних ресурсів шкіл, навчальних закладів у потужні регіональні ресурсні центри, які матимуть своїми структурними підрозділами заклади різних рівнів акредитації, що забезпечуватимуть неперервність і послідовність освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібік Н.М. Проблема профільного навчання в педагогічній теорії і практиці. Профільне навчання: Теорія і практика / Бібік Н.М. // Зб. наук. праць за матеріалами методолог. Семінару АПН України. – К. : Пед.преса, 2006. – С. 23-29.
2. Дятленко С. Міжшкільний навчально-виробничий комбінат – центр підготовки до життя / С. Дятленко, Л. Шестаківський // Освіта України. – 2009. – № 59 – 60. – С. 5.

3. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : навч.-метод. посіб. : пробне видання / [В. Г. Гетта, Р.С. Гуревич, О. М. Кoberник та ін.] ; за ред. О. М. Кoberника. Г. В. Терещука. – Тернопіль ; Умань, 2007. – 208 с.
4. Липова Л. Профільне навчання і проблеми соціалізації випускників / Липова Л., Замаскіна П., Малишев В. // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 38-41.
5. Профільне навчання в старшій школі: шляхи розвитку : Наук.-доп. бібліогр. покажч. Вип.1 / АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Уклад. : Л.О. Пономаренко, Л.І. Ніколюк, Л.І. Самчук, І.М. Каневська; Наук. консультант і автор вступ. ст. В.І. Кизенко, канд. пед. наук; Наук. ред. і відп. за вип. Т.Ф. Букшина; Бібліогр. ред. Є.К. Бабич; Рецензент Н.М. Бібік, д-р пед. наук. – К., 2004. – 163 с.
6. Профільне навчання: теорія і практика / П.І. Замаскіна, В.І. Кизенко Л.А. Липова, В.В. Малишев, та ін. під ред. Л.А. Липової. – К. : ВВП «Компас», 2007. – 192 с.

Кричко П.

Науковий керівник – асист. Замора Я. П.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний етап розвитку школи передбачає застосування в освітній галузі “Технологія” нової проектно-технологічної системи навчання; урізноманітнення методичних підходів; розробки нових програм і варіативних модулів; профільне навчання старшокласників. Поряд із позитивними змінами хвилює зменшення кількості годин трудової підготовки, оскільки саме на цих уроках учні можуть проявляти творчість, майстерність, усвідомити роль праці в своєму житті.

Мета статті – на основі аналізу змісту навчання старшокласників на уроках технологій виділити особливості вивчення проектування та виготовлення предметів інтер'єру.

Типовими навчальними планами для загальноосвітніх навчальних закладів на вивчення предмету «Технології» передбачено: у 10-11 класах (незалежно від профілю) – 1 год. на тиждень; а у класах технологічного профілю – 6 год. на тиждень [1].

Учні 10-11-х класів, незалежно від профілю навчання (крім технологічного) освоюють навчальний предмет технології (трудове навчання) за навчальною програмою «Технології. 10-11 класи». Програма має модульну структуру і складається з двох частин – інваріантної та варіативної. Основою інваріантної складової є базовий модуль «Проектні технології у перетворюючій діяльності людини». На вивчення базового модуля у 10-11 класах відводиться по 12 годин. Вивчення другої частини програми передбачається в обсязі 20 годин (один варіативний модуль).

До навчальної програми «Технології. 10-11 класи» у загальноосвітніх навчальних закладах рекомендовані варіативні модулі, які передбачають опанування технологій: художнього різьблення по дереву, геометричного гострокутного гуцульського та рельєфного різьблення; художньої обробки деревини випилюванням та випалюванням; токарної обробки деревини та інкрустації виробів з деревини; виготовлення виробів із сучасних деревних матеріалів; виготовлення малих архітектурних форм; дизайну інтер'єру та дизайну предметів інтер'єру; дизайну шкільних та офісних меблів; матчворку (конструювання із сірників), розпису на склі, соломо плетіння та ін..

Реалізація змісту варіативної частини програми відбувається за проектною технологією, тобто за активної та інтерактивної діяльності учнів, з використанням і вдосконаленням того комплексу прийомів, які закладено у базовий модуль програми. Під час виконання старшокласниками творчих проектів основна увага вчителя має бути зосереджена на формуванні в учнів умінь творчого та критичного мислення, умінь працювати з різними інформаційними джерелами, інтернет-технологіями, здійснювати дослідницьку роботу під час виконання відповідного проекту, проводити невеликі за обсягом маркетингові дослідження [1]. Основний акцент ставиться на формування у старшокласників умінь не стільки засвоювати і відтворювати інформацію, як умінь більш високого рівня, які можуть діяти за будь-якого змісту, а саме: умінь здійснювати аналіз і синтез інформації, яка стосується певної проблеми, знаходити та вибирати необхідні ресурси для проекту, свідомо планувати власну діяльність для досягнення поставлених завдань, оцінювати об'єкти та результати власної роботи.

Під час роботи у навчальній майстерні особливу увагу слід звертати на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.